

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četrstopenjske vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Nova vlada.

V nekem mestu je bila zrastle pšenica v cerkvenem turnu. In modri možje svetovalci so vkup stopili in so se vprašali kaj čemo s to pšenico. „Popasti jo dajmo“ reko in ukrenejo, da je treba turati vola v turen, da pšenico popase. Tiraje vola v turen, vlekoč ga na vrvi, zdijval jim je, pobodel nje in zadavil sebe. Tak svet, kot ti modri meščanje, dajejo avstrijski mogočnejši naši državi. Boj za svobodo in ustavnost je star že čez dvajset let v Avstriji in vendar je nam še vedno svoboda in ustavnost pšenica ne turnu. In prorokov ne manjka, ki hote videti, da ne bodo namen borbe dosežen, temuč, da čaka pogin ne samo bolnika nego tudi vrača. Kakor v izbi, kjer se otroci igrajo, prime ta, menda od starosti že otročja država denes to kot rešilno, kar je sinoči proč vrgla. Ko Šmerling ni mogel nič opraviti, vrgli so ga proč, pa posegli po Belkrediju; ta bi bil mogel, ali predno je začel, vrgli so ga proč in segli po Beustu in Giskri; in ko so Giskrovi Nemci lepega dne videli, da so sami obsedeli in da vola ustave ne spravijo v turen, spodenj so bili tudi oni; pride Potocki, pride Hohenwart ali ker ni vola v turen hotel vleči, izpodrinili so ga in zdaj se od nova začenja staro bedasto prizadevanje, ki je že toliko rok upehalo, o katerem ustavoverci sami vedo, da ne gre in ne gre.

Novo ministerstvo je zopet zbralo se okolo Sisifovega kamena in jeli ga bodo zopet na hrib valiti, od koder se jim je že tolikokrat izpod rok izpesnil in v dolino nazaj zbobnel. In kakor Turek, ki je našim prednikom glavo rezaje tolažil jih: „ne boj se, brate!“, nas bi zopet radi na pomoč dobili. Otroci v prvih šolah se že uče, da kdor se je enkrat zlagal, ne dobi več vere. Nemški ustavoverci pak, kateri so nas Slovane že tolikokrat prevarili in prekanili, o katerih smo se že s tolikimi dejanji prepričali, da imajo pravičnost zmerom na jeziku, krivico in tlačenje pa zmerom v dejanji in življenji: ti zdaj v svojem celih 15 vrst obsegajočem programu, ki ga uradni list prinaša, v navajenem hinavstvu obetajo v očigled novih volitev, da bode nova vlada vsem narodom enako nepristransko pravična.

Vemo kaj je od „pravičnosti“ nove vlade pričakovati; to nam pričajo dan na dan glasovi iz tabora, v katerem so zdani ministri kolovodje bili. Leta in leta prosimo naj bode vlada našemu domačemu jeziku v šoli pravična. Za Kranjsko smo pod zadnjim ministerstvom za šolo nekoliko borno malo dosegli. Ali kako upitje je zdaj po vladnih časnikih zaradi tega; kar na ravnost se zahteva, da se nam ta trohica postavne pravice vzame, in ker se uradniki v ministerstvu uka niso mogli zdržati, pozdravlja novega Stremayerja, vreči kamen za svojim prejšnjim šefom, verjetno je, da nam zares zopet vse vzemo. Slobodno, — šaj to vemo, da nemško-ustavoverna pravičnost se glasi: Slovanu zatiranje.

„Vsem narodom“ v Avstriji hoče biti ta vlada pravična, a njena glasila se ne sramujejo povedati, da boj velja vsem narodom razen male pešice Nemcev; zato so Slovani-žeri kakor Unger, Glaser, nemški centralist Lasser, zdaj nam za gospodarje postavljeni. Zastonj se vprašamo zakaj drugega so razpustili kranjsko-slovenski deželni zbor, če ne samo zaradi tega, ker kranjske

Slovence ne zastopa ono malo krdele naseljenih Nemcev, ki v poslednji čas niti ne taji več, da neče družega, nego da se ndamo v nemško milost in nemilost. Zato se zdaj tisti deželni zbori, iz katerih je nemška svojat pobegnila, imenujejo v časnikih vlade ravno iste avstrijske države illegalni ali nepostavni, ktere je prej vlada cesarjeva odločno branila. In isti Wurzbach v Ljubljani na pr. — kateri je v javni seji kranjskega zbora rekel, da je izjava nemškutarjskih poslancev „ein hohler, bedeutungsloser Schall“ da vlada cesarjeva njih postopanje mora „geradezu missbilligen“ isti c. namestnik je zdaj razpisal nove volitve, da bi oni „bedeutungsloser Schall“ postal edini veljavni glas iz kranjskega Slovenstva, in isti organi, ki so prej morali grajati (missbilligen) postopanje koterije nemške ustave, delati imajo in z veseljem delajo, za to kar so grajali.

Ne mi, drugi so bili, ki so zaradi enacih dogodkov imenovali našo državo norišče. Denes rečemo samo to, da ako naši protivniki svojo novo vlado kade s tem, da njene može kot zveste svojim načelom (gesinnungstreu) imenujmo, — sramota bi za nas bila, ako bi mi svojim načelom nezvesti postali, sramota za naš narod, ko bi svoje prepričanje slačil kakor naše vlade. Zato smo preverjeni, da bode slovenski narod na Kranjskem zvest ostal sam sebi in svojim poslancem, da bode vsak domoljub tu brezobzirno vso svojo dolžnost storil. Tako ne bodemo pomagali onega oživotvarjati, kar ni vredno da živi, ne bodemo lastnemu rodu groba kopali.

Domače in slovanske novosti.

— Za „narodno tiskarnico na akcije“ je dozdej podpisanih čez 200 akcijonarjev. s kapitalom 44.000 gld. — Odbor se je ustanovil v seji v nedeljo. Pri tej seji je bilo vseh 15 odbornikov zastopanih. Za predsednika je izbran g. dr. Razlag, za podpredsednika g. Peter Kozler, za tajnika g. P. Graseli, za denarničarja g. dr. Pogačar. — To je ob enem odgovor „Vaterl.“ na njegov „švindl.“

— Odgovorni urednik našega lista g. Jelovšek je bil predvčeranjem pri tukajšnji sodnji na prvem preiskavanji zaradi tožbe nemškutarjskega adjunkta v Planini g. Deva. Ker namreč prej ni hotel na nobeno nemško povabilo pred sodnijo iti, temuč je nemško pozivnico s slovensko izjavo, da bode svoje pravice kot slovenska stranka držeč se samo fizični sili upognil se — poslali so mu naposled vendar slovensko pozivnico in delali v sodišči tudi slovenski protokol. G. Devova nemška tožba (mimogrede rečeno precej v primitivnem tonu pisana) se mu je raztolmačila slovenski. Torej, ako se hoče, vendar gre tudi s slovenskim uradovanjem. Samo ob sebi se razume, da odgovorni urednik dopisnika ni imenoval.

— Srbski „Vidovdan“ piše: „Vedno bolj in bolj se razvija v narodu prepričanje, da mora biti Srbija glede na našo nalogo in stan reči na evropskem kontinentu, popolnem organiziran vojaški tabor, ki svoje moči v najkrajšem času razviti more. Ideja kneza Mihaila o narodni brambovski moči postaja polagoma resnica. Mislimo, da je popolnem v interesu naše vojske, ako se poboljšanje vojaškega zdravilstva kolikor mogoče

pospešuje. V nobeni točki nas ne smejo dogodki prehiteti, v nobene točki ne smemo biti nepripravljeni. Nobene Ahilejeve pete ne smemo osodi pokazati in v Srbiji ne sme biti ne ene ranljive strani.“

— „Politik“ je bila za slovesne inauguracije liberalne Auerspergove politike zadnji teden petkrat konfiscirana.

— Praga si je izvolila zopet same vrle Čehe v mestni zastop. Nemci niso postavili kandidatov in se tudi niso udeležili volitve.

Dopisi.

Iz Maribora, 28. nov. [Izv. dop.] Konrad Seidl je zemljiščnega posestnika Mihaela Divjaka iz Orehovezi zaradi žaljenja česti tožil, ker je Divjak po izreku občinskega pisarja Hrenna iz Slivnice pri letošnji volitvi za deželni zbor neki rekel: „Ne volite Konrada Seidla; on vtika denarje okrajnega zastopa v svoj žep.“ Seidl hoče iz tožbe političen kapital kovati, jo izroči 3 dni pred volitvo in poprosi mariborskega okrajnega sodnika naj obravnavo še pred volitvo za deželni zbor opravi. Dasi ravno tukajšnji samezni sodnik zaradi preobloženja s posli take tožbe še le v nekaj mesecih na obravnavo spraviti more, moral je vendar po ukazu svojega glavarja, kateri se je hotel Seidlu ustrezljivega kazati, to obravnavo za drugi dan razpisati. Ekspresni slugi so se z ogromnimi stroški razposlali, da bi raznesli vabila tožencu in pričam. Za postavbo, ki razločno pravi, da se mora vsakemu tožencu vabilo k obravnavi vsaj 3 dni poprej izročiti, da si more pripraviti dokazov za svoj zagovor, se vendar ni menilo. Saj je šlo za to, da se narodno misleč kmet obsodi in Seidl pri volitvi kot mučenik predstavi in se njemu tako do zmage pomaga. Slovenski kmet pa ni bil tako neumen, da bi bil šel na to limanco in ostal je doma. Dasi ravno je Seidl po vsi sili kontumaciranje terjaj, vendar si samezni sodnik ni upal pravosodnjega umora storiti in preložil je obravnavo, ktera se je še le pred nekaj dnevi opravljala. Pri njej je potrdilo 10 prič, vsi pošteti kmetje, da Divjak gornjih žalečih besedi ni govoril in da se toraj izrek občinskega uradnika Hrenna na neresnico opirati mora. Divjak je bil oproščen. Tako skuša nemški deželni poslanec Slovence sumljive delati.

Iz Ljubljane, 27. novemb. [Izv. dop.] Torej blagoslovil nas je Auersperg z novimi volitvami. Ker je kranjski zbor razpuščen, česki pa ne, da si ravno je baš toliko „illegalen“ kot naš, moramo misliti, da Nemci ali vlada pri nas na Kranjskem za sebe kaj pričakujejo, večine v deželnem zboru, ali vsaj v deželnem odboru. Mi bi rekli, da se bode vlada zmotila. Sicer pa tudi nemškutarji priznavajo, da ni upanja za nje. „Kakor razmere poznamo iz izkušnje, pravi žalostni „Tagblatt“ je samo malo upanja, da bi se naši (nemškutarjski) strankini privrženci obodril v vsej deželi.“ Da, malo upanja imajo, in če bodemo mi pametni, na eni strani složni, na drugi ne od trme kacega posameznika zavirani, — nemajo nemškutarji nobenega upanja. Dobro nam more priti tudi to, da so se naši nemškutarji že davno popolnoma na nemško-narodno stališče postavili, da zdaj torej niti s „kranjstvom“ proti „slovenstvu“ agitirati ne morejo.

Denašnja uradna „Laibacher Zeitung“ pri-

naša z velikimi črkami čez pol prve strani natisnen cesarski patent, ki kranjski zbor razpušča. Precej za tem je priveseno Wurzbachovo naznanilo, da bodo volitve

za kmečke občine 12. decembra,

za mesta in trge 14. decembra,

za velike posestnike 15. decembra.

Torej imamo komaj štirinajst dni časa za delo. Da ga bomo porabili, bi rad rekel, a nečem dneva pred večerom hvaliti — saj se bode delo hvalilo po rezultatu.

Prav eno važno notranje vprašanje, katero se tudi diskutira, je to, ali voliti vse dozdanje poslance ali nekatere nove narodnjake. Prvo se da zagovarjati s tem, da je zbor razpuščen, ker nemška vlada tak zbor perhoreseira kakor je. Torej za nalašč morali bi zopet stare voliti. Na drugi strani bi bilo pa vendar prav, ko bi ta ali oni prostor naredil, pivč tacemu, ki bi bil bolj gotovo voljen ko on, in drugič bi bil menj političen statist v zboru. Vendar edinstvo se mora doseči v tem in v vsem.

Iz goriške nadvladikovine, 27. novembra. [Izv. dop.] — (Dve nadvladiški okrožnici v najnovejši dobi.) Osebe višjih in nižjih, svetnih in duhovnih oblastnij vedno skrbè, da dobè časopisi kaj tiskanja manj ali več vrednega gradiva; kar je tudi prav, da se v ustavni dobi, dobi javnosti marsikaj na kritično rešeto občinstvu predstavlja. Jaz se sicer nisem nameril, ostri kritiki one dve nekoliko slovenščine se tikajoče okrožnice tu podvreči, ampak jih površno z malo opazko omeniti, ter bi je še ne omenil, ako bi nas nekoliko ne zadevale. Spoštovanje do višjih oblastnij sicer se ne (?) dopuščam njih naredeb kritikovati, pa vsaj jih omeniti, naj bode dovoljeno, kar bom storil „sine ira & studio.“ Prva okrožnica (kakor druga) je latinsko pisana, in bi se v prevodu takole po priliki glasila: „Med posebnimi sredstvi, s katerimi si sovražnik človeškega rodu verne kristjane od poti resnice odvrčati priza- deva, se zamore dandenašnji tudi obilnost brez božnih časopisov po pravici prištevati. Kajti bahanje z nečimernimi nauki, sofistične (prekanljivo zvite) shodja, in visok naučni slog lahko prav mnogo tistih zapeljuje, katerih vednost je še otročja pa drznost velika. Tacim gotovo velikim zlim se morajo jezovi postavljati; otroci luči se mprajo proti otrokom teme vojskovati. Zarad tega z veseljem častiti duhovščini priobčujemo, da bode goriška kat. družba dvakrat v tednu časopis izdajala, kterege en iztis je (na poskušnjo pridjan pod). — Priobčevala se bode, kar bo v cerkvi, v človeški družbi, v tem mestu spomina vredno itd. smoter ali značaj bode tistemu bolj verski nego političen. — Opominjamo tedaj duhovne laškega jezika zmožne ter jih zarotujemo, da dokazujejo

hasek tega časnika posebno svetnim ljudem ter da se nanj naročujejo.“ Ta skrb nadškofijskega redništva je vse hvale vredna, kajti znano je, da laški ljud čedalje bolj v spridenosti in neveščju napreduje in da javna npravnost čedalje bolj škodo trpi. Pa vendar bi bilo boljše, ako bi se bolj naše časopise podpiralo in na nje ozir jemalo, da bi nam ne bilo treba v tujem jeziku niti naše sv. katolške cerkve niti narodnosti braniti, ampak v svojem slov. duhovščini kot svetnim, znanem jeziku. Ako bodemo svoje narodne in verske zadeve v narodu tujem jeziku branili, bodemo sebe in narod čedalje bolj potujčevali v lastno propast in posmeh naših sovragov. Zatorej se nam Slovencem ne zdi tolikajšna potreba, laški crkveni list „Il Geriziano“ podpirati, ampak prepustimo to skrb Lahom, ki se bahajo, da šteje njih rod nad kterege njih „laško solnce“ sije, nad 25 milijonov. Saj nam že tako malobrojnim Slovencem (ne Slovanom, nota bene, kojih je nad 80 milijonov) niti crkvenega niti narodnega slovstva ne podpira nihče, ampak si ga moramo sami; tudi druga vsakovrstna slovstva podpiramo še več nego je treba, kar le drugim v gmotni hasek služi.

Kar je Vaš dopisnik že omenil, ima „il Geriziano“ dva odgovorna dopisnika gg. Rocca in J. Pušiča. Prvi je upokojeni šikovnik (Feldwebel) drugi pa podturnski kaplan. Oba sta samo figuranta. Pravi urednik je g. dr. Doljak in sodelavec pa g. dr. Eugen Valussi. Dr. Doljak je tudi branitelj ali odvetnik pri redništvu v zakonskih zadevah. Dr. Eugen Valussi je pa učitelj npravnosti v osrednem seminišču, ki se je tudi po slovnici za silo slovenščine navadil.

Druga okrožnica se pa tako glasi: „V goriški škofiji je navada, da se zarad različnih narodnosti, ktere v njej živijo, in zarad različnih jezikov, ki so v tisti navadni, matične ali zapisne knjige, (libri matrices) ktere obsegajo rojstva, krste, ženitvanja in umrle, v latinskem jeziku, ki je jezik crkveni, in koji umevajo duhovščina in vsi onikaneč, spisujejo. Ta navada je že dobila postavno moč. Zarad tega nalagamo, da zapovedujemo častiti duhovščini v pastirstvu, ki drži te knjige, in je vsled svoje uradne dolžnosti držati mora, da naj se od te navade nikdar odstopiti ne predrznejo; in če se je že kje semrtje (od te navade) odstopilo, naj se vrne h prvotni navadi. Dosledno se imajo tedaj vsi izpiski iz tih knjig edino v latinskem jeziku vršiti, in izdajati. Dekanatski urad naj“ . . . Sledi nadškofov podpis, kot tudi v prvi okrožnici.

Že davno je bila navada, da so se vsi gor omenjeni matični izpiski v našej nadškofiji zraven latinskega, tudi v laškem ali nemškem jeziku spisovali in dokler je ta navada obstajala, ni bilo nobene protivne okrožnice. Zdaj pa leti sum, da

se je ta okrožnica zarad tega razposlala, ker se je eden ali drugi duhovnik predrznil (!) tudi take slov. izpiske spisovati češ, ako se sme laški in nemški, zakaj ne tudi slevenski? Za gor omenjene ispiske imajo v ljublj. škofiji sem trtje slov. obrazke, katerih se tudi narodni duhovni n. pr., kolikor jaz vem, v vipaskem dekanatn pogostoma poslužujejo. Drugod je prepuščeno enake predmete v slov. jeziku ali drugih jezikih spisavati, le pri nas velja: quod licet Jovi non licet bovi! Strossmajerji, sv. Cirili in Metodi, kje ste, kaj bi k tej okrožnici rekli? —

Iz Trsta. 28. nov. [Izv. dop.] Pretečeni teden se je zbralo 12 okoličanov, sami veljavni močje in vrli slovenski narodnjaki, ter so šli k namestništvu, da protestirajo proti predlogu mestnega svetovalstva, ka hoče okolico, kar je pod Krasom leži, pod tržaško mesto uvrstiti.

C. k. namestnik jih je prav uljudno sprejel in že naprej uganil zakaj so prišli. V pogovoru, ki je precej dolgo trajal, rekel je baje, da namestništvo in vlada dobro pozna nagibe mestnih očetov in njih politiko razumeje, namreč, da je to samo stranka nedovršene Italije, za katero ti ljudje vse žile napenjajo, in hočejo svoj skrivni program točno izpeljati. Ravno tako „pripoznava“ vlada zvestobo Slovencev, kteri so pri vsaki priliki se kot pravi Avstrijanci izkazali (pa zato bree za plačo dobivali); nadalje jim reče namestnik, naj mu vse te želje in proteste pismeno prineso, da more to visoki zlati z dobro priporočbo predložiti.

„Triesterca“ novemu ministerstvu himne poje, a mi Primorci mislimo, ka bo treba kmalu ravno temu ministerstvu miserere zapeti. Naj nas še toliko tlačijo, mi stojimo na bregovih Adrije nepremakljivi in hočemo biti pripravljeni na vsak konec; ako pa nas še za naprej tlačijo, bode vlada sama kriva, ako simpatija popolnoma ugasne do take države, ktera se tako z narodi porazumlja, kakor vidimo. Prišli bodo viharni časi in mož na krmilu, Andraš bode moral zapustiti ladijo, ker neče po pravem vetru jadрати.

Naši Primorci se vedno bolj zavedajo in budijo za dan prihodnosti. Beseda rojanske čitalnice, ki je bila pretečeno nedeljo, moram kot eno prvih šteti, kteri sem imel čast udeležiti se. Igra „Mlinar in njegova hči“, ktero je dramatični odsek na oder spravil, je žela gromovito pohvalo, kajti diletanti so svoje role tako izvršili, da se kaj takega nismo nadejali; v občno pohvalo moram omeniti marljive gospodičine Kenda-ve in Veselove, kakor gospo Dolinarjevo; med gospodi pa gospod Katalan in Drašček, oba vrla uda odseka. Ravno tako so se dobro oponesli drugi igralci in igralke, za kar se jim vsaki občan zahvaliti more. Rojanska čitalnica jako dobro na-

Listek.

Klasiki starega veka v srednji šoli.

V naših dneh ste med učiteljstvom srednjih šol dve stranki, humanisti in realisti. Prva hoče, da bi še zanaprej latinščina in grščina bila ona predmeta, na katerih podlogi naj se mladenič za višje studije ali za življenje pripravlja in si izobrazuje kali svojega značaja. Realisti že, da bi se bolj in posebno gledalo na fiziko, kemijo, prirodoslovje, matematiko in take reči. Mislim, da se ne bodem motil, ako rečem, da je način, kako so se izdelki starih klasikov v naših gimnazijah učili, zadolžil, da ste nastali oni dve stranki. Učitelji grščine in latinščine so svoje predmete po večjem popolnem napak prednašali. Gledali so večji del samo ali preveč na strogo jezikoslovno stran staroklasičnih spisov in če so že kaj razlagali, delali so to tako, kakor bi živeli v starem Rimu ali stari Greciji in bi tam imeli pred seboj mladeniče uka potrebne. Da bi bil gimnazijalec samo v filologične ure hodil, dobil bi bil odgojo za stari vek in se ne vedel sedaj nikamer dejati. To se ve da ni bilo prav in je vsklicalo nasprotni ekstrem, kterege

privrženci so hoteli staroklasične študije odpraviti in na njih mesto postaviti moderno jezikoslovje ali pa pripravljati s samimi realističnimi uki mladeniča za svoj poklic.

Jaz ne morem nobeni stranki prav dati; ko bi imel izbirati med tema dvema ekstremoma, poprijel bi se realističnega, ker bolj praktičnega. Pa rekel sem zgoraj, da učitelji staroklasične filologije niso razumeli in ne razumejo svoje naloge. Gimnazija nima namena, naučiti učenca latinskega in grškega golega jezika v govoru in pismu, temveč ima namen, na podlogi staroklasičnih del vcepiti v mlado srce večne, vzvišene, neminljive ideje njih spisovalcev. „Niso samo besede, pravi Thiers, ktere mladini pravimo, kadar jo latinščino in grščino učimo — so blage in vzvišene. reči. Zgodovina človeštva je, v prostih, velikih, neizbrisljivih slikah. V stoletji, kakoršno je naše, mladino oddaliti od vira antike lepote, proste lepote, ne bi bilo družega, ko pospeševanje našega moraličnega ponižanja. Pustimo mladino v starem veku, kakor v neviha, mirnem in zdravem pribežališču, ki je namenjeno, jo čvrsto in čisto ohraniti.“ To so besede, ktere naj bi si vsak učitelj filologije na gimnaziji v spomin zapisal. Niso samo be-

sede, ktere mladina čitati ima, zgodovina človeštva je in ta se gotovo ne nauči, ako učenec izve pri kakem stavku v katerem času stoji glagol, s čem se veže veznik, koliko vrst pogojnih perijod šte- jemo, itd. Ideje, ktere je imel pisatelj mora mladost izvedeti, izvedeti mora dalje, kako se te ideje skladajo z denašnjimi, kako so za napredek človečanstva vplivne bile itd. Da bi se staroklasična dela razlagala v tem smislu, ne bi bil nastal med humanisti in realisti oni prepir, kakor ga denes imamo. Učitelj latinščine bil bi pri Korneliji Nepotu učenca pozorne storil na lastnosti popisane- ga vojskovodja, ustvarjal bi jim uzore, bil bi pokazal pri posebno srečno spisani biografiji, kako se take reči najboljšje spisujejo; pri Caesaru bil bi razlagal njegov genij, etnografične razmere v Galiji, Helveciji, Britaniji in govoril o pomembu Keltov, o Druidih itd.; bil bi pri Liviju strogo zgodovinsko — kritično razjasnil spise tega moža; pri Ovidijevih metamorfozah govoril o pomenu starih pravljic, o geologiji in mislih sedajnih učenjakov, kako je zemlja tako lice dobila, ko ga denes ima itd. Homer, Vergilj in vsi pesniki bi se s strogim kritičnim nožem razrezovali, kazale bi se njih lepote, kazalo bi se, ali imajo pesniško veljavnost

preduje, samo škoda, kakor sem iz gotovega vira slišal, da je kaj slabo v materialnih rečeh podpirana. Slavobor.

Iz Prage, 25. novemb. — [Izv. dop.] Federalistični kongres, ki je trajal dva dni, je končan; najveljavni polit. voditelji iz osmih dež. zborov, zapustili so kraljevo mesto na Veltavi, ter odšli z dobro nado, da seme spravedljivosti v Pragi vsejano, bode poglano v kratkem času med ogromno večino avstrijskih narodov, ki se bore za svojo samostalnost in neodvisnost, mogočna stebila.

Ako poprej židovsko-pruska vlada nij nič opravila proti nam, ko je imela na razpolaganje dispozicijsfond, policije, žandarje, ječo, konfiskacijo, obležno stanje itd. — ko je trobil vsak v svoj rog, kaj stoprv zdaj, ko se bodo naj-najzvestiji narodi v državi borili vsi pod jedno zastavo, — vsi pod jednim geslom!

Pride dan, ko si bode vsak narod samovoljno, po svojih razmerah postave dajal; — baklja, ki se je tu povila, posveti svobodi slovanski stezo — rešilno — a vneme se na jugu v maščevanje — proti Magjaru, Nemcu in Turku.

Razpisanje direktnih volitev na Českem znamenja, da si Andrassy hoče prej zagotoviti večino — nemško-poljsko potem počne na novo stiskati Čeha. — O Poljakih je cela Evropa že davno sodbo izrekla; — kaj čemo reči o bratih naših slovanskih ki so podpisali sami izjemno stanje za Česko. Še Francoska je podi iz dežele, ter jim pribežališča in zavetja ne dovoli več.

Koller je imenovan za posel tlačanja Čehov, in želno čaka svojega nastopa policija, in žandarmerija ravno tako. Vse to kaže, da sta popolnoma porazumljena Andrassy in dragonski major Adolf Auersperg. Nasledek njihovega delovanja bode, da se zopet začne pri „fundamentalnih člankih“, kjer se je bilo delo opustilo, ter nasleduje zadnji akt parlamentarne komedije v tej bolnej Avstriji, — ktero sam sv. Peter več ne ozdravi, ker bolja nada za državo in dinastijo je za zdaj ugasnila, morala ugasniti v srcu vsacega Slovana, ker to nij njegova domačija — ugasnila mnoga iskrica ljubezni državljanu — do te Avstrije, ktera zdaj pride, ali ktera se nam obeta.

Politični razgled.

Na Dunaji je te dni velik javk v ustavovernem taborji. Nemci so namreč v nevarnosti — Poljake izgubiti. Ko je namreč Groholski od ministerstva odstopil, pozvali so grofa Wodzickega, da bi na mesto njega v ministerstvo stopil. Ker pa ustavoverci tudi nečejo Poljakom vse dovoliti, kar zahtevajo, Wodzicki ni sprejel ponujanege mesta. Stara „Presse“ in dunajski „Tag-

blatt“ torej poročajo, da so se dogovori s Poljaki iz Dunaja šli domu. — Ako bi Poljake v enajsti uri pamet srečala, potem je brez njih in drugih Slovanov in federalistov vsak državni zbor nemo-goč in Auerspergovo ministerstvo ne bi moglo mnogo dalje trajati kakor je še nerojeno Kellerspergovo.

Avstrijski konzul v Belgradu, Magjar Kallay je bil v Pešto k Lonyay-u in na Dunaj k Andrašiju poklican, da bi poročal kako so stvari v Srbiji. Isti listi, ki to poročajo, vedo povedati, da je zveza Srbije z Rusijo že brez dvombe gotova, in da bode Srbija „prihodnjo spomlad“ Rusiji v vojni proti (magjarski) Avstriji in Nemčiji pomagala, ter da za to na vse kriplje oroži. — Kakor te novosti, tako nemško-magjarske kroge vznemirja tudi telegram iz Belgrada, ki pripoveduje, da je popis kneževoga potovanja bil pridejan kot priloga k uradnim srbskim novinam, ter da se v tem poročilu bere, da je ruski car sprejel Milana „kakor svoje dete.“ — „Politik“ pravi, da bi bilo za „našega“ ministra zunanjih zadev premisliti, da ni dobro smodnik v hiši imeti, ako pri sosedu gori, in da niso evropske države nikoli menj časa imele doma „ekperimentirati“ nego dan denes.

27. novembra sta odprla kralj pruski in kralj italijanski parlamenta svojih držav vsak s prestolnim govorom. Viljem I. je kot pruski kralj naglasil v začetku svojega govora zastopnikom pruskega ljudstva, kako vro se je brambovska moč države skazala in izrekel je svojemu ljudstvu zahvalo za žrtve in stanovitnost v zadnji vojski. Potem pravi kralj, da bode sedaj pruski zbor samo notranje reči obravnavati imel, ker so zunanje prišle u področje zastopa nemške države. Notranje zadeve pruske države pa stoje dobro. V minolen. finančnem letu se v državnem gospodarstvu kaže ostanek in ker Prusiji sedaj ne bo treba državnega zaklada, ker je nemška država take si utemelila, mogoče bodo porabiti ostanek od zadnjega leta in državni zaklad porabiti plačitev državnih dolgov. V ostalem delu govora našteva kralj še predloge, ktere bode vlada zboru predložila.

Kralj italijanski, Viktor Emanuel je v nazočnosti nekterih princev, braziljanskih veličanstev, diplomatskega zbora in drugih dostojnikov zastopnikom svojega naroda ob začetku prvega zborovanja v Rimu sledeče govoril: Delo, kteremu smo svoje življenje posvetili, je dokončano. Po mnogih izkušnjah je Italija in Roma zopet sebi izročena. Naznanili smo ločitev države od cerkve. Ker smo nepogojno neodvisnost duhovne oblasti priznali, smemo biti prepričani, da bode Rim, glava Italije, še za naprej miren in spoštovan sedež pontifikata. Dalje govori kralj italijanski o prijateljskih,

sami po duhu klasike študirali in jih tako učili brž bi nastala brv čez brezno, ki loči humaniste od realistov, učenec bi iz klasikov se premnogo koristnega in lepega — tudi realističnega, naučil in imeli bi klasični predmeti blažilen vpliv na značaj, um in srce.

Tudi na slovenskih gimnazijah se mora samo preveč tožiti čez učitelje, ki ne razumejo svoje naloge in ako je bilo v tem listu na tem mestu rečeno, da so gimnazijski profesorji premnogo krivi, da mladeniči brez duha premalo in pripravljeni prihajajo na viša učilišča in mesta, mora se reči, da to ni krivica. In da mladeniči s tako slabimi mislimi in navadami gimnazije zapuščajo, krivi so preveč profesorji filologije: zakaj je gori povedano. Realisti so navadno boljši v svojih rečeh. pa matematika, fizika, prirodoslovje ne more tako izobraževati onih kali, iz katerih nastaja značaj kakor se to more goditi po humanističnih ukih. Žalibože, da je mnogo profesorjev, ki neizmerne vrednosti klasikov ne poznajo in mislijo, da to je samo filologično gradivo. Latinščina, grščina, nemščina in slovenščina se mora pametno učiti, se ve da brez zanemarjanja realističnih reči, potem bodo gimnazije pri naših mladeničih storile svoj namen!

razmerah s tujimi močmi, o predlogih, ktere bode zbor od vlade dobil, med njimi uredjenje razmer duhovnih društev, samouprava občin, administrativna decentralizacija, poboljšanje porotniških ustanovitev. Predor skoz Mont-Cenis in namerovan predor skoz St. Gotthard bode napravil tri pote za lokomotivo čez Alpe in ker bode tako pot prometa med Evropo in izhodno Indijo šel čez Italijo in potem čez Sueški kanal, upa Viktor Emanuel sijajno bodočnost za svojo državo.

Iz Rusije se „Pol.“ piše, da je program Gambettov, namreč zveza Francoske z Rusijo v Rusiji bil posebno v narodu z navdušenjem sprejet. — Isti dopisnik konstatuje da prijateljstvo Rusije s severno Ameriko, prijateljstvo največje monarhije z največjo repulika vedno ožje in bolje postaja; da so torej vsa poročila o razporu teh dveh držav, kakor so si jih izmišljali Nemci in Angleži samo „pobožne želje.“

V Belgiji so se zadnjič omenjeni hrumi za zdaj s tem končali, da je Dedeker odstavljen. Liberalna stranka smatra to kot zmaga svoje strani.

V Meksiki traja upor proti vladi dalje. Uporniki so na več krajih zmagali.

Razne stvari.

* (Tatvina.) V našo tiskarnico je pred-sinočjem po noči ulomil tat in iz komptorja ukradl okolo 400 goldinarjev denarja. Moral je biti s ključki dobro oskrbljen in imeti dobro poznanje prostorov.

* (Zagreb) je kakor znano s plinom razsvetljen. Prejemniki plina pa tožijo, da je plinova svečava predraga — 1000 kočnih čevljev stane 5 gld. 90 kr. — in nekoliko jih hoče zopet petroleum za svečavo rabiti, ako plinov fabrikant 1000 k. č. ne da za 4 gl. Sploh je v manjših mestih s plinovo svečavo sitnost. Maribor mora skoraj vsak večer videti, da naenkrat plina zmanjka.

* (V Breslavi) sta se dala dva moža fotografirati. Pa fotograf jih ni dobro naredil in nista vzela podob, češ da jima niso podobne, kar so tudi strokovnjaki pred sodiščem potrdili. Fotograf pa se hoče maščevati. V ogledno okno obesi podobni onih dveh in zapiše spodaj: „Umorivca gosp. J. J.“ Vse je hodilo kupovat in gledat hudobneža, tako dolgo, da sta naslikana moža fotografa tožila. Toženec pa se sklicuje na razsodbo, da podobne niso podobne in više sodišče bode moralo dognati zanimljivi prepir.

* (Telegraf) bode v nekih letih okoli cele zemlje šel. Severoamerikanska vlada bode napravila podmorski telegraf od mesta Viktorije na skrajnem zahodu svojih držav, do Japana. Od tod pojde električni drot čez Sibirijo do Petrograda in bode tako v zvezi z evropskimi telegrafi. Električna iskra bode v 40 minutah, toraj še pred ko v treh četrtih ure, okoli cele zemlje prišla. Znano je, da obstoji med Evropo in Ameriko od l. 1866 podmorska telegrafična vez, ktera gre iz Valencije v zahodni Irlandiji do Newfoundlanda.

Tiskarski popravek: V našem listu št. 137, stran 1, v članku: „P. Bernardus...“ se ima čitati: „tudi Ptuj ima svoja (slovarjepisca) Penja in Krpana“, ne Kupana.

Listnica opravišstva: G. T. L. pri sv. M. — Vaši listi so nam bili nazaj poslani. Torej zaostanja nismo mi krivi. Zdaj dobite vse liste.

Dunajska borsa 29. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 gld. 20 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	67 „ 60 „
Kreditne akcije	317 „ — „
1860 drž. posojilo	101 „ 25 „
Akcije narodne banke	8 „ 13 „
London	116 „ 80 „
Srebro	116 „ 57 „
C. k. cekini	5 „ 56 „
Napol.	9 „ 27 „

Zoper vsako bolezen

koristni čaji

tudi taki, ki jih do sedaj v Ljubljani še ni bilo. Na izbiranje so tudi drugi mnogo rabljivi oddelki, n. pr.: Jako okusni **Jamaica rum**, ekstra fin **ruski čaj**, razne **esence**, čisto **rihje olje**, **Moll-ova Sajdlieštupa**, vsi **Hoff-ovi izdelki iz malca**, **španjski čaj**, **Mayrjev čaj**, in **mazilo zoper trganje**, **protin in skisano kri**; mnogovrstne **sladkarije**, **izlečki**, **siropi** in **čokolade zoper kašelj**, in **pr-sne bolezni**. — Dalje: **štupa za konje**, **goved in prasce**; **testo zoper podgane** in **miši**, in **prah zoper sitne mrčese** itd. itd.

Vse čisto novo se dobi v prvi prodajalnici **zelišč in medle. čajev** v Ljubljani na velikem trgu poleg magistrata v hiši „pri divjem možu“ (wilden Mann). Za p. t. gg. zdravnike in razprodajalce po deželi se bode cena še **posebno znižala**. — Kupcem iz dežele preskrbim **brez dobička** tudi druge stvari. —

Dobro postrežbo po nizki ceni zagotavlja in se obilnemu obiskovanju priporoča.

M. Golob.

Mariaceljske povže, marinirane jegule (aalfische), ruske sardin, zaviti slanik (rollharinge), skutni sir (primsenkäs), goriški kostanj (maroni), vsake vrste čaj in drugo specerijsko blago priporoča po solidni nizki ceni

M. Berdajs,

(72—2)

na grajščinskem trgu v Mariboru.

Malčno-mila

ali

(37—2)

žajfa za rabo pri kopelji ali umivanji,

so izredno zdravilne za bolezni v mišicah, kosteh in živcih (izrek knjeza Bismarka, barona Heydta in baronice Grafenried itd. itd.), odstrane vse nečistote na koži in naredo frišno in zdravo kožo. (Vsled poročila dunajske medicinske Presse.)

Pravo se dobi samo po dvornem liferantu

Joanes Hoff-ov c. k. konces. centralni depot
Dunaj, 11 Kärntnerring 11

in v **Ipari** pri gosp. **Ant. Deperis-u**, apotekarju.

Kovano uradno preiskavane **decimalne vage** četirioglate oblike:

Nositeljna moč: 1 2 3 5 10 15 cent.

Cena, gld.: 18 21 25 35 45 55.

Nositeljna moč: 20 25 30 40 50 cent.

Cena, gld.: 70 80 90 100 110.

Balancirne vage:

Nositeljna moč: 1 2 4 10 20 30 ft.

Cena, gld.: 5 6 7.50 12 15 18.

Nositeljna moč: 40 50 60 70 80 ft.

Cena, gld.: 20 22 25 27.50 30.

Vage za šivino z železnim obročjem in utegi (gevihti):

Nositeljna moč: 15 20 25 30 40 50 cent.

Cena, gld.: 150 170 200 230 300 350.

Mostne vage:

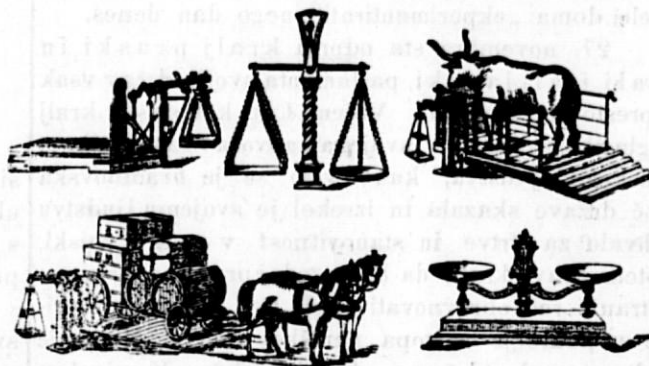
Nositeljna moč: 50 60 70 80 100 cent.

Cena, gld.: 350 400 450 500 500.

Nositeljna moč: 120 150 200 300 cent.

Cena, gld.: 600 650 750 900.

L. Buganly & Comp., fabrikanti vag in utegov. **Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.**

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na pošto poduzetje ustreže precej: (11—37)

Išče se

dober krčmar,

v gostilnico

„Hotel zur Stadt Wien“,

na Ptujem. Gostilnica ima dosti sob za popotne, z vsem celo novim, ličnim pohišjem, ledenico itd. in se prevzame s 1. januarjem 1872, ali na račun ali v najem pod dobrimi pogoji na več let. V gostilnici se nahaja tudi narodna čitalnica. — Prašati se ima pri g. Mihael-u Planinšek-u ali pri g. dru. Ploj-u na Ptujem. (74—3)

Epileptični krč

(božjast)

zdravi pismo z zdravilom, ki je že več ko sto ljudem pomagalo

A. Witt,

(60—6)

Linden-Strasse 18, Berlin.

C. k. priv. cesarjevič Rudolfova železnica.

Oznaniilo.

Podpisana direkcija se počesčujej dajati na občno znanje, da vozni red obstoječ na črti Ljubljana-Trbiž v zimskih mesecih ne bode premenjen in se bodo ko do sedaj izdajale karte za vožnje tour in retour po znižani ceni.

Vlak št. 153	odhod iz Ljubljane	ob VI. uri 40 minut	zjutraj.
	prihod v Trbiž	„ XI. „ 30	„ predpoldne.
Vlak št. 151	odhod iz Ljubljane	„ 2. „ 35	„ popoldne.
	prihod v Trbiž	„ 8. „ 20	„ zvečer.
Vlak št. 152	odhod iz Trbiža	„ V. „ —	„ zjutraj.
	prihod v Ljubljano	„ X. „ 30	„ predpoldne.
Vlak št. 154	odhod iz Trbiža	„ 5. „ 40	„ bopoldne.
	prihod v Ljubljano	„ 10. „ 30	„ zvečer.

Zveze: Vlak št. 153: zveza z omnibusom v Beljak.

Vlak št. 151: zveza s pošto v Gorico in Videm.

Vlak št. 152: brzovlak na Dunaj, poštna vlaka na Dunaj in v Trst.

Vlak št. 154: poštna vlaka na Dunaj in v Trst.

Sejmski vlak št. 158 odhod iz Radoljee-Lesce ob V. uri — min. zjutraj.
prihod v Ljubljano ob VIII. „ 23 „

Ta vlak gre za znižano ceno vsak teden dvakrat, ona dva dni, kadar je v Ljubljani tržni dan in vsak prvi dan ljubljanskih letnih sejmov.

Na Dunaji, v novembru 1871.

Direkcija.

(75—1)